

Ultreia 77

februari 2018

In deze Ultreia

- Santiago aan het Wad
- Voorjaarsbijeenkomst
- Vernieuwde Jacobswegen
- Vézelay-gidsen en honden
- Caminocursussen Santiago
- Lezingen en buitendag
- Iers caminofestival
- Activiteiten Kafarnaüm

- Mijn boek
- Salida
- Colofon

Van de redactie

Mijn favoriete herberg is toch eigenlijk wel zo'n herberg in een oud schoolgebouw met een krakkemikkige douche en een keuken met wat pannen en een wilde verzameling vorken en messen. De bedden kraken er waarschijnlijk en misschien staat er buiten een picknicktafel op een leuk veldje. Het gebrek aan comfort - in de vorm van géén stopcontact naast het bed, géén kluisje om spullen veilig op te bergen, géén haakje in de douche en zeker géén gordijntje voor het bed om me af te zonderen van anderen - wordt op zulke plekken vaak ruimschoots vergoed door leuke gesprekken over de keukeninventaris, het afzien in de herberg, de juiste wandelschoenen, het wel en wee van medepelgrims die niet aanwezig zijn op dat moment en het leven in het algemeen. Gezamenlijke maaltijden in die keuken of aan de picknicktafel, samengesteld uit een gevarieerde collectie tomaten, pasta en wijn en andere etenswaren die uit rugzakken tevoorschijn getoverd worden, smaken mij meestal beter dan het pelgrimsmenu in het nabijgelegen restaurant.

Deze week hoorde ik van een kennis die een donativo herberg op de camino Francés heeft over de nieuwe wetgeving voor herbergen die momenteel in de maak is. In de aanloop naar het Heilig Jaar 2021 – het jaar waarin alle camino-records gebroken moeten gaan worden – gaat de Spaanse overheid ervoor zorgen dat alle pelgrimsherbergen aan de juiste hygiëne- en veiligheidseisen voldoen.

De meeste commerciële herbergen juichen deze nieuwe wetgeving toe, omdat de gemeentelijke en donativo herbergen volgens hen 'oneerlijke concurrentie' zijn. De donativo herbergen van de regio Castilla y León hebben zich daarom – zo vertelde mijn betrouwbare bron – vorige week verenigd in een nieuwe stichting met als doel zorgen dat de donativo herberg onder de nieuwe regelgeving kan blijven bestaan.

Ik hoop echt dat dát ze lukt, want dat favoriete schoolgebouw van mij gaat natuurlijk nooit aan die hoteleisen voldoen. Ondanks dat ik zo'n gordijntje voor het bed of superwifi af en toe ook best fijn vind, maakt dat schoolgebouw een essentieel onderdeel uit van wat voor mij de camino is...

Ria Meinema

Estafettes naar *Santiago aan het Wad* van start

Op 3 februari zijn de eerste stappen én de eerste stempels van de *Camino der Lage Landen* gezet. Zo'n honderd mensen vertrokken die dag vanuit Sluis, Breda en Eijsden voor wandeldag één van de estafettetocht die via drie routes door Nederland op 25 juli zal uitkomen in Sint Jacobiparochie, voor de gelegenheid omgedoopt in *Santiago aan het Wad*.

De start van het evenement bleef in de media niet onopgemerkt. De [Provinciale Zeeuwse Courant](#) deed verslag van de start vanuit Sluis. Ook het [Friesch Dagblad](#) besteedde uitvoerig aandacht aan de *Camino der Lage Landen* in een artikel in de weekendbijlage.

Sint Jacobiparochie ('Santiago aan het Wad') en Zwarte Haan ('het Nederlandse Finisterre') lijken er inmiddels helemaal klaar voor te zijn: op 24 januari werden de plaatsnaamborden van deze plaatsen voorzien van een extra *Santiago aan het Wad*-bord. Zowel de [Leeuwarder Courant](#) als de [Bildtse Post](#) deden melding van de feestelijke onthulling.

Op 25 juli komen de wandelende en fietsende pelgrims vanaf de verschillende routes samen in het Friese Santiago, alwaar ze ontvangen worden met een speciaal pelgrimsfestival met veel muziek en andere festiviteiten. Iedereen die dan meer dan honderd kilometer gelopen heeft of tweehonderd kilometer gefietst krijgt die dag een speciale Compostela uitgereikt.

Zin om mee te lopen of te fietsen? Tot 25 juli zijn er iedere week één of meerdere wandelingen waarbij je aan kunt sluiten; je vindt ze in het [overzicht op de website](#) van Santiago aan het Wad. Je kunt je daar opgeven voor de estafettetochten, maar je kunt ook individueel lopen. Fietsers moeten nog iets langer wachten op de fietscamino: die gaat in juli op vier plaatsen in Nederland van start. Alles daarover vind je op de speciale [fietscamino-pagina](#) op de website.

Geen inschrijfgeld fietscamino Santiago aan het Wad

Na overleg tussen de organisaties die in juli de fietscamino naar Sint Jacobiparochie organiseren, is besloten het inschrijfgeld van 25 euro te laten vervallen. Deelname aan de fietscamino is dus gratis. Voor de gezamenlijke pelgrimsmaaltijd op 25 juli blijft de bijdrage van 15 euro gehandhaafd. Deelnemers die al hebben betaald, krijgen hun geld teruggestort. De fietscamino gaat in ieder geval door. Meer informatie vind je op de [website](#).

Voorjaarsbijeenkomst 17 maart in Leiden

Van moeten naar ontmoeten

Sleutelstad Leiden is op zaterdag 17 maart het decor van de Landelijke Voorjaarsbijeenkomst en de Algemene Ledenvergadering van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Locatie is de Hooglandse Kerk in het hart van de stad.

De organiserende regio Bollenstreek-Rijnland koos deze keer voor het thema *Van moeten naar ontmoeten* en biedt een gevarieerd programma. Het welkomstwoord wordt verzorgd door Henri Lenferink, de burgemeester van Leiden. Tijdens de hoofdlezing zal Thomas Quartier, benedictijner monnik en wetenschapper, de aanwezigen op enthousiaste wijze inwijden in het thema van de dag.

Daarnaast zijn er workshops en lezingen over diverse thema's, er is een informatiemarkt, een labyrinttapijt van de Protestantse Gemeente Leiden en er zijn stadsrondvaarten van de Leidsche Rederij.

De stadswandelingen van het Gilde Leiden brengen een kort bezoek aan de Lodewijkskerk met zijn Jacobustoren. In deze kerk vertelt Pastoor Smith over de geschiedenis en de verbintenis met Jacobus. In de kerk kun je 's middags tevens een stempel van de Lodewijkskerk én de speciale stempel van de regio Bollenstreek-Rijnland halen. We adviseren daarom om je credencial mee te nemen naar de bijeenkomst.

De dag wordt afgesloten met de klanken van het koor El Orfeon Jacobeo, het uitzwaaien van de pelgrims en een drankje tijdens het Café Saint Jacques.

Meer informatie over het programma van de dag vind je [hier](#). De [aanmelding](#) voor deze dag is inmiddels gestart en sluit op 4 maart. We kijken er naar uit om u in Leiden te ontmoeten.

*Namens de regio Bollenstreek-Rijnland,
Wil van Rhoon*

Leiden Sleutelstad

Niet aan Jacobus, maar aan de apostel Petrus dankt Leiden haar bijnaam 'Sleutelstad'. Petrus is de schutpatroon van de hoofdkerk van de stad, de Pieterskerk, en daarmee ook de beschermheilige van de stad. In het Evangelie van Mattheüs wordt tegen Petrus gezegd: *'Ik zal u de sleutels geven van het Koninkrijk der hemelen'*. Petrus wordt dus dikwijls afgebeeld met de sleutels waarmee de hemelpoort kan worden geopend. Het stadswapen van Leiden bestaat daarom uit twee gekruiste sleutels

De vernieuwde Jacobswegen in Nederland

Wandelgidsen zijn geheel herzien!

Het NGSJ publiceerde in 2011 twee gidsen met zes wandelroutes dwars door Nederland naar het zuiden, bruikbaar voor wie op pelgrimage gaat, maar ook voor wie wil oefenen of genieten van tochten in eigen land. Toen de gidsen in 2017 uitverkocht raakten werden ze geheel herzien. De nieuwe edities zijn in januari 2018 verschenen.

Net als bij de eerste druk (2009-2011) mocht de Werkgroep Jacobswegen bij de herziening rekenen op de hulp van bijna tweehonderd genootschapsleden: honderdachtien nalopers gingen op pad, volgden de beschrijvingen kritisch en gaven verbeteringen door. Daarnaast werden de gidsen voorzien van nieuwe achtergrondinformatie, nieuwe foto's en enkele bijdragen op verzoek. Het project werd tijdig, vóór de aanvang van het Camino aan het Wad en het pelgrimsseizoen 2018, afgerond.

Jacobswegen in Nederland

Deel 1:

De wegen vanuit het westen, met Jacobsweg Amstelredam (van Den Oever naar Thorn en Postel), Jacobsweg Die Haghe (van Haarlem naar Brugge en Gent) en Jacobsweg Thuredrecht (van Schipluiden naar Kapellen).
Extra in de nieuwe druk: de weg van Den Oever naar St. Jacobiparochie, inclusief de Afsluitdijk.

Deel 2:

De wegen vanuit het noorden en het oosten, met Jacobsweg Nieuweghen (van Hasselt naar 's-Hertogenbosch), Jacobsweg Amsvorde (van Hasselt naar Antwerpen) en Jacobsweg Audenzeel (van Oldenzaal naar Doesburg).

Boeken bestellen?

De deeltjes kosten € 17,50 per stuk; samen kosten ze € 27,50 (prijzen voor NGSJ-leden). Bestellen kan via [de webwinkel](#).

Gidsen pelgrimsweg Vézelay en blaffende honden...

In [Ultreia 74](#) informeerden we je over de nieuwe opzet van de twee gidsen over de pelgrimswegen van Vézelay. In het kort komt het erop neer dat alleen de algemene- en route-informatie in druk verschijnt. Deze gedrukte gidsen zijn te koop via de webwinkel van het Genootschap: [Nevers](#) en [Bourges](#). De informatie over de overnachtingsadressen is sinds januari alleen beschikbaar in de vorm van pdf-files, [via de website](#).

Voor aanvullende informatie verwijzen we je naar [Ultreia 74](#), bijvoorbeeld over wat deze verandering betekent voor diegenen die eerder een gids kochten en er dit jaar (weer) mee op pad willen. De prijs van de gidsen is – ondanks de fors toegenomen drukkosten – niet gewijzigd; ze kosten nog steeds € 19,90 per stuk.

Naar aanleiding van enkele incidenten (met agressieve honden) die vorig jaar bij ons werden gemeld, informeren we je graag nog over het volgende.

112

De pelgrimswegen naar Santiago zijn over het algemeen veilig. Maar natuurlijk kan niet worden uitgesloten dat je onderweg iets overkomt. Dat kan thuis immers ook gebeuren. Mocht er onderweg in Frankrijk iets gebeuren waarvan je hinder of schade ondervindt of waarvan je niet wilt dat het een ander overkomt, meld dat dan s.v.p. nog diezelfde dag bij de politie, de gendarmerie, een gemeentehuis ('Mairie'), een VVV ('Office de Tourisme') of je overnachtingsadres. Probeer zo concreet mogelijk te zijn (plaats, tijd, etc.), liefst met foto's als dat mogelijk is. Doe die melding óók als je niet goed Frans spreekt. Als je een melding later doet en/of via anderen, is het vrijwel zeker dat er niets mee wordt gedaan. Voor spoedeisende hulp: bel 112.

Honden

Blaffende honden kunnen soms agressief overkomen. Een bruikbare tip van diverse lopers is dan: doe net alsof je een steen van de grond opraapt en deze naar de hond wil gooien. De meeste honden deinzen dan terug. In Spanje werkt deze gooitruc niet altijd, maar daar is ook veel minder overlast door honden.

Ook is het mogelijk om een speciale *hondenverdrijver* mee te nemen, die werkt met een ultrasoon geluid dat honden afschrikt. Zo'n verdrijver weegt tussen de 140 en 180 gram en de kosten bedragen zo'n 30 à 40 euro. De gebruikservaringen zijn wisselend. Ons advies: uitproberen vóór de aankoop. Ook als het alleen maar bijdraagt aan het zelfbewuster overkomen van de loper tegenover de hond helpt het! Tenslotte zijn er diverse apps voor de telefoon met sterk wisselende gebruikservaringen.

Laat je vooral niet afschrikken door dit verhaal.

Wij wensen je een *bon chemin*, een goede reis,

Werkgroep Vézelay

Wobien Doyer, Klaas Mors, Han Lasance en Arno Cuppen

Caminocursussen in Santiago

De Universiteit van Santiago de Compostela organiseert ook dit jaar weer een tweetal caminocursussen. Deze twee weken durende cursussen bestaan uit een week van taallessen, seminars en een cultureel programma en een week wandelen op de camino.

- De cursus van 28 mei tot en met 8 juni besteedt onder andere aandacht aan de geschiedenis van de camino, Jacobus in kunstuitingen en de hedendaagse camino. In de tweede week wordt er een tocht van zes dagen gemaakt op de Camino del Norte.
- Tijdens de cursus van 24 september t/m 8 oktober komen onder andere vrouwen op de camino, gastvrijheid op de routes en muziek op de camino aan de orde. Tijdens de tweede week zullen de deelnemers een deel van de Via de la Plata verkennen.

Meer informatie over de cursussen en de kosten daarvan vind je [hier](#).

Vervolg lezingencyclus *Wat beweegt de pelgrim?*

De eerste twee lezingen in de serie *Wat beweegt de pelgrim?* trokken veel geïnteresseerde toehoorders naar Utrecht. Aanstaaende woensdag, 21 februari, staat de derde geagendeerd onder de titel *Jacobus en Mohammed: de camino vanuit een multicultureel perspectief*. [Kati Ihnat](#), historica aan de Radboud Universiteit Nijmegen, gespecialiseerd in de middeleeuwse geschiedenis van het Iberisch schiereiland, gaat in deze lezing in op de invloed van de Moslimheerschappij op de middeleeuwse pelgrimage naar Santiago de Compostela.

Op woensdag 7 maart verzorgt [Paul van Tongeren](#), emeritus hoogleraar wijsgerige ethiek, de vierde lezing: *De tocht als oefening*. Deze lezing gaat niet over het oefenen als voorbereiding op een tocht, maar over de tocht zelf als een soort oefening.

De lezingen vinden plaats in het Instituto Cervantes, Domplein 3 in Utrecht, van 19.00 tot 21.00 uur. Op de [webpagina's van de Werkgroep Geschiedenis en Cultuur](#) vind je meer informatie en kun je je aanmelden.

Het programma voor de afsluitende buitendag op 7 april in De Loonse en Drunense Duinen is enigszins gewijzigd: in het lezingendeel in de ochtend zal [Charles van Leeuwen](#), die ook de goedbezochte eerste lezing van deze cyclus verzorgde, verhalen over *Pelgrimeren naar de woestijnvaders in de vroeg-christelijke tijd*: in de vierde en vijfde eeuw was de woestijn een populaire bestemming voor pelgrims. Zij bezochten er de woestijnvaders en -moeders. De lezing van de boswachter die gepland stond komt hierdoor te vervallen. Meer informatie vind je [hier](#).

Iers caminofestival

De Camino Society Ireland – het Ierse zusje van het Genootschap – organiseert van 13 tot en met 15 april een Camino Festival in Westport, Mayo County. Het programma ziet er veelbelovend uit: lezingen (één van de sprekers is John Brierley die veel populaire caminogidsen schreef), workshops, discussies, de film *The Voyage Camino* over een camino-avontuur over zee, yoga, exposities en een korte *Celtic Camino*. Meer informatie vind je op [de website van de Camino Society](#).

Pelgrimshoeve Kafarnaüm

Fietsdriedaagse vanuit Vessem

Pelgrimshoeve Kafarnaüm organiseert van vrijdag 6 tot en met zondag 8 april een fietsdriedaagse voor mensen die plannen hebben om een pelgrimstocht per fiets te maken. Deelnemers fietsen drie dagen op hun eigen fiets met de bepakking die ze mee willen nemen tijdens hun geplande tocht. De dagafstanden bedragen 55, 85 en 65 kilometer.

Er wordt overnacht in de pelgrimshoeve of in een tentje op het terrein van Kafarnaüm, zodat de kampeeruitrusting kan worden getest. De begeleiding is in handen van twee ervaren fietspelgrims. Tijdens de avonden is er onder andere aandacht voor de uitrusting, training, overnachtingsmogelijkheden onderweg, veiligheid, gps, kosten en routes. Deelname aan het weekend kost 120 euro (incl. maaltijden). Op de [website van Kafarnaüm](#) vind je meer informatie over de driedaagse en de manier van aanmelden.

Wandelweekend in Vessem

Op zaterdag 21 en zondag 22 april organiseert Pelgrimshoeve Kafarnaüm het wandelweekend *Pelgrimeren in de Kempen*. Tijdens deze dagen wordt er gewandeld in de omgeving van Vessem, onder andere op het Pelgrimspad en de Via Monastica. De dagafstanden zijn

ongeveer 20 en 15 kilometer. Deelnemers slapen in de pelgrimshoeve en 's avonds is daar de gelegenheid om rond de houtkachel pelgrims- of andere verhalen uit te wisselen.

Het weekend kost 60 euro (incl. maaltijden). Meer informatie over Kafarnaüm en de tocht vind je op de [website](#). Je kunt je aanmelden via pelgrimsweekenden@gmail.com.

mijn boek

Ultreia-lezers die geïnspireerd door hun pelgrimage een boek schreven, kunnen dat hier onder de aandacht brengen. Het betreft dus geen recensies van de redactie. Stuur een beschrijving van het boek (maximaal 300 woorden) naar ultreia@santiago.nl met een foto van de cover. Voor onze bibliotheek ontvangen wij graag een hard copy exemplaar: Nederlands Genootschap van Sint Jacob, Bibliotheek, Janskerkhof 28a, 3512 BN UTRECHT

Geen dag vlak – Joost Huijsman *Op de fiets naar het einde van de wereld*

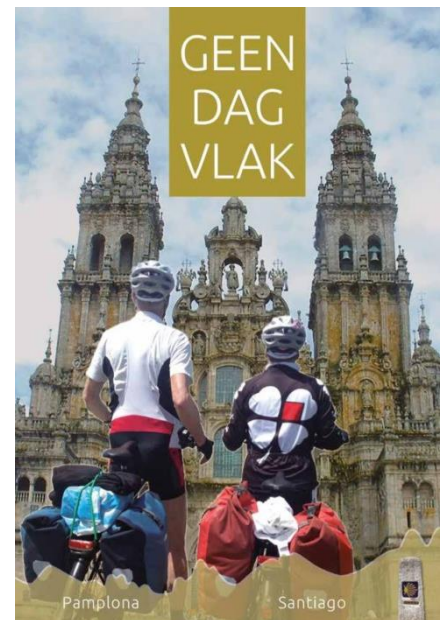
Geen dag vlak is het reisverhaal van de fietstocht die Heleen (62) en Joost (72) Huijsman van 15 mei tot en met 12 juni 2017 hebben gemaakt. Van Pamplona, via Santiago de Compostela naar Cabo Fisterra, het einde van de wereld. Over de Camino Francés, de pelgrimsroute. Als niet fietsers zijn ze de uitdaging aangegaan om samen deze duizend kilometer lange tocht te fietsen.

Geen dag vlak is gebaseerd op de dagboekjes die beide fietsers los van elkaar dagelijks hebben bijgehouden. Na ze bij thuiskomst aan elkaar te hebben voorgelezen en te hebben ervaren hoe verschillend je een gezamenlijke tocht kunt beleven ontstond het idee om er een doorlopend verhaal van te maken.

Na een inleiding over de voorbereiding verhaalt *Geen dag vlak* per dag over fietsen op de camino met zijn vals plat, lieflijke heuvels, pittige en venijnige klimmetjes en twee echte bergen. Maar vooral over de ups en downs die de schrijver en zijn 'hartje' onderweg ervaren en de manier waarop ze daarmee omgaan. Het is een persoonlijk relaas geworden. Een openhartig verhaal, waarin de hoofdpersonen elkaar niet sparen, vol humor en zelfspot.

Door feitelijke en virtuele periodieke ontmoetingen, waaronder die met Clemens Sweerman, schrijver van de St Jacobsfietsroute, ontstaat als vanzelf een klein reisgezelschap dat over de camino trekt. De lezer leert ze kennen in apart tekstblokjes, die opgenomen zijn in de beschrijving van een fietsdag. Samen met een onderwerp dat van belang is geweest of dat is opgevallen. De inhoud van de tekstblokjes is weliswaar gebaseerd op de werkelijkheid, maar feiten, associaties en fantasie lopen door elkaar. Het is aan de lezer om het onderscheid te maken.

Het boek kost € 13,95 en is te bestellen bij joosthuijsman@gmail.com of via [hetboekengilde](http://hetboekengilde.nl).

korte berichten en weetjes

Jacobus verbannen uit de kerk

De 87-jarige schilder Antonio Ximenez is woedend omdat zijn schilderij van de apostel Jacobus uit de kerk van zijn geboortedorp Membrilla in Castilië-La Mancha is verwijderd. De kunstenaar maakte het schilderij in opdracht van de vorige pastoor van de kerk. Hij woont momenteel in Miami, en bracht onlangs een bezoek aan zijn geboorteplaats. Het schilderij bleek verwijderd te zijn, omdat de afbeelding van Jacobus in een tuniek met een ontbloot bovenbeen 'te erotisch' zou zijn. De kunstenaar eist nu dat het werk terug wordt gehangen. *'Het is een surrealistisch werk'*, zo meldt hij, *'en ik had van tevoren aangekondigd geen middeleeuws werk te zullen maken'*. Het bericht haalde internationaal de pers.

Carnavalschandaal in Santiago

In dezelfde sfeer als het bovenstaande: een grappig bedoelde redevoering tijdens de opening van het carnaval in Santiago de Compostela leidt momenteel tot veel consternatie. De komiek en schrijver Carlos Santiago verwees op de Plaza de O Toural naar de 'eieren' van Jacobus, noemde de maagd Maria een vrouw van lichte zeden en maakte toespelingen op seksuele handelingen tussen de apostel en de maagd. De aartsbisschop van Santiago, Julián Barrio

veroordeelde de inhoud van de speech in een verklaring waarin hij zijn 'afschuw en pijn' uitdrukte: ongepast om in een stad die alles aan de apostel te danken heeft zó tekeer te gaan. Afgelopen weekend werden er speciale diensten in de kathedralen van Santiago en Zaragoza gehouden om het kwaad weer uit te bannen. Het bisdom kreeg zelfs bijval van de Spaanse president Rajoy die per tweet liet weten dat hij *'carnaval graag een feest van respect en saamhorigheid wil laten zijn'*. De socialistische burgemeester van

Santiago, Martiño Noriega, wil zich niet verontschuldigen voor de gebeurtenissen in zijn stad: hij beroept zich op de vrijheid van meningsuiting en vindt dat de speech binnen de grenzen van aanvaardbare satire en kritiek valt.

Herdenkingsmunt

Op 7 februari is een nieuwe Spaanse twee euro herdenkingsmunt uitgegeven. De Unesco werelderfgoedmunt voor de oude stad van Santiago de Compostela is voorzien van een afbeelding van de apostel Jacobus en de Heilige Poort in de kathedraal van Santiago. De oplage bedraagt 300.000 stuks.

Colofon

Ultreia is een uitgave van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Voor meer informatie en nieuws zie de website van het Genootschap: www.santiago.nl. Nieuwtjes en activiteiten van het Genootschap vind je ook op onze [facebookpagina](#). Tips en ervaringen met andere pelgrims uitwisselen kan als je lid wordt van onze [facebookgroep](#).

Redactie: Ria Meinema
Redactieadviseur: Suzanne van der Beek
Verzending: Han Lasance

De volgende Ultreia verschijnt medio maart 2018.
Wij zien uw kopij graag voor 7 maart tegemoet via
ultreia@santiago.nl

Aanwijzingen voor de auteur

Ultreia wil attenderen op allerlei aan de camino gerelateerde zaken en streeft naar korte berichten. Kopij (maximaal 300 woorden) graag in platte tekst, dat wil zeggen zonder opmaak, zoals inspringen, vetgedrukt, onderstreept of met kaders. Met een foto of illustratie bij het artikel zijn we ook altijd blij.

Activiteiten van derden

In Ultreia is ook plaats voor de aankondiging van activiteiten van derden. Opname in Ultreia betekent echter niet dat het Genootschap garant staat voor de kwaliteit ervan.

